

Geciteerd uit Ringersnet

Gijs van Tol

Naast OHV is Ringersnet een belangrijk medium voor de communicatie tussen ringers. De vaak snelle uitwisseling van feiten en meningen op Ringersnet vormt soms ook de basis voor gedegen studies (zoals bijvoorbeeld over de mezentrek), of zet aan tot bezinning en nader onderzoek. Het is niet de bedoeling om alle informatie uitwisseling op Ringersnet samen te vatten voor OHV. Maar er zijn zo nu en dan discussies of meldingen waarvan je denkt: "Hé, dat is misschien wel interessant om dit later nog eens terug te lezen". En vaak vormt het schrijven van een stukje aanleiding om nog eens terug te grijpen op toevallig voorhanden zijnde literatuur.

Dit keer leidde de gedachten wisseling over het gebruik van de bal chatri tot conclusies die de moeite van het melden zeker waard zijn. Ook de vele meldingen van goede zijzen vangsten trokken de aandacht. Die waren ook de aanleiding om eens nader te kijken naar de aantallen geringde zijzen in het verleden en naar de terugmeldingen. Dat raakte echter buiten het bestek van 'Geciteerd uit Ringersnet' en komt daarom in een afzonderlijke bijdrage aan de orde.

Bal chatri

Eddy Colson doet regelmatig verslag van zijn vangsten van buizerds en torenvalken met de bal chatri. De methode is bepaald niet nieuw, en een vraag naar de details van deze vangmethode leverde dan ook prompt een verwijzing op van Kees van Kleef naar 'Vogelfang und Vogelberingung' deel 3 van Hans Bub (1995). Ik kan u van harte aanbevelen om het hoofdstuk 'Fang mit Fuszschlingen' nog eens na te lezen en u te verbazen over de vele variaties van de bal chatri die in de loop der eeuwen (sic!) zijn ontwikkeld en de lijst van vogelsoorten die ermee gevangen kunnen worden. De suggestie van Lyndon Kearsley om via www.google.nl (of www.google.be) te zoeken op bal chatri levert ook vele foto's van diverse typen strikvallen en de daarmee gevangen vogels en sluit prachtig aan op de beschrijvingen van Bub.

Henri Bouwmeester ziet de vangmethode met de bal chatri ook als een ideaal alternatief om de overleving binnen een populatie in beeld te brengen. Maar hij heeft sterke twijfels of het verstandig is om deze vangmethode en alle technische details expliciet via de media de wereld in te brengen: "In deze tijd waarin er heel veel nieuwsgierigen zijn die het internet afspeuren naar methoden om roofvogels op te ruimen. Nou is het zo dat die lieden zelf heus al wel heel veel kennis op dat gebied hebben, maar moet je ze nog wijzer maken?"

Ook Norbert Roothaert heeft dit ondervonden bij een controle van een illegale (Belgische) eirraper die nota bene ook in Nederland actief geweest is, en constateert: "Die mannen volgen de sites van waarnemingen, trektellen enz.... om te weten waar wat zit". Kortom, "De vijand luistert mee" zoals ze in de 2e Wereld Oorlog zeiden.

Hierdoor voelde ik me helemaal gesterkt in het idee dat je maar beter niet te veel informatie over vangsten, vangmiddelen en vangplaatsen kunt vermelden op al die websites.

Maar er kwamen ook positieve berichten naar aanleiding van een uitzending van '[Vroege Vogels](#)' over roofvogels vangen. Voor mij benadrukten deze reacties nog eens hoe belangrijk publieksvoorlichting is en hoe waardevol ringers zijn die deze voorlichting op

vakkundige wijze kunnen leveren. Twee voorbeelden, ten eerste de ervaringen van Willem Bil:

“Het was best wel een uitdaging om in 6 minuten alles een beetje goed neer te zetten.

Het is zeker 7 jaar geleden dat Vroege Vogels al eens aan de bel trok, maar toen hielden we de boot af. Onlangs kwam het verzoek opnieuw. Daarop groeide bij mij het idee dat het juist goed is dat mensen weten wat we aan het doen zijn! Dan is de vraag wat wil je wel en wat wil je niet laten zien. Vooral het vangmiddel is daarbij een heikel punt.

Niets laten zien brengt ons naar mijn overtuiging meer in de verlegenheid. We hebben immers niks te verbergen, het middel is legaal en geoorloofd. Aan de andere kant wil je kwaadwillende mensen geen tips meegegeven. Zodoende is en blijft het schipperen tussen wat wel en wat niet. Nadrukkelijk hebben we erop aangedrongen dat het vangmiddel sec geen aandacht zou verkrijgen. Ik denk dat we daar redelijk in geslaagd zijn en dat de boodschap (speciaal middel voor opgeleiden en voor vergunninghouders en het absurde van vervolging) goed is overgekomen”.

Ook Ton Eggenhuizen meldt dat hij ooit met Nico de Haan een item heeft gemaakt over roofvogels vangen. “Ik heb toen ook omstandig voor de camera uitgelegd waarom ik niet de vangmethode in beeld wilde hebben. Dat gaf me dan nog weer een extra gelegenheid om de illegale vervolging aan de orde te brengen”.

Sijzen

In de loop van februari verschijnen diverse meldingen over de vangst van sijzen. Zo meldt Karel van Endert uit Noord-Limburg (België) in februari al enkele honderden geringde exemplaren. Jan Doevendans vangt sinds 16 februari weer sijzen in het Lauwersmeer en ziet dagelijks groepen tot 20 stuks. Guus van Duin heeft in Drenthe een voerplaats ingericht en sinds eind februari is het aantal sijzen daar opgelopen tot minstens 90 exemplaren. Henri Bouwmeester bericht dat ook in Engeland vanaf half februari flinke aantallen sijzen worden gevangen. De gemelde aantallen nemen in de loop van maart nog flink toe.

Deze berichten bevestigen het doortrekkpatroon van sijzen in een goed voorjaar en de grote aantrekkingskracht die pinda-netjes en andere voerbronnen hebben in deze tijd van het jaar. De aantallen sijzen kunnen per jaar sterk variëren. Karel van Endert noemt als goede jaren in deze eeuw de jaren 2000, 2002, 2003, 2004, 2006, 2008 en 2011; hun werkgroep vangt dan tussen de 1000 en 4000 sijzen per jaar. De piek van de vangsten is meestal in maart. Dit jaar bleven de sijzen ook lang hangen; tot half april werden ze nog op veel plaatsen gemeld.

De goede jaren in België vallen mooi samen met de goede jaren in Nederland, zoals blijkt uit tabel 1.

Tabel 1. Aantallen sijzen per jaar geringd in Nederland in de jaren 2000 t/m 2010.

Jaar	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantal	6227	1278	6502	5519	5232	1239	7148	1405	3996	895	1565

Klaas Koopman vangt in goede jaren alleen af en toe een paar sijzen. Zijn indruk is dat de sijzen in zijn tuin solitaire vogels zijn; ze komen nooit in een groepje en het zijn steeds dezelfde vogels die terugkeren en zich terug laten vangen. Zijn vraag: “Waarom scheiden individuele sijzen zich van de groepen af om solitair te gaan foerageren en gaan ze tussen de foerageerbezoeken aan mijn tuin terug naar de groep?”.

Jan Doevendans verwacht dat het gewoon echt individuele sijzen zijn, tijdelijk of definitief afgezwaid van de groep, of nooit sociaal geweest, eenlingen. Dat die terugkomen (en

terug gevangen worden) bij die makkelijke pinda's lijkt hem niet onlogisch. Hij werpt ook de vraag op of deze eenlingen ook uit een ander gebied komen. (Mijn indruk is dat de groepen, die in de winter vooral in of onder elzen worden aangetroffen, in de loop van februari wat 'losser' worden, en dat de vogels dan meer en meer 'uitzwermen' over de vele tuinen met pinda-netjes. Net als Klaas heb ik ook meestal steeds 2 tot 5 losse vogels, maar dat zijn wel steeds anderen! GvT).

Opvallend is dat verschillende ringers melden dat er juist maar weinig vogels kort na het ringen weer worden terug gevangen. Het lijkt veel vaker voor te komen dat een sijs na één, twee of drie jaar op vrijwel dezelfde datum op dezelfde plek wordt terug gevangen. Karel van Endert geeft enkele voorbeelden van ringvangsten en controles van sijsen in Lommel (B).

Tabel 2. Geringde Sijsen welke na enkele jaren op vrijwel dezelfde plek zijn teruggevangen.

Ringdatum	Terugvangst
15 febr. 2002	27 febr. 2004 en 13 mrt 2004
7 febr. 2004	11 febr. 2006 en 26 febr. 2006
6 mrt 2004	24 jan. 2006 en 13 apr. 2006

De terugvangsten laten ook zien dat ze in Lommel wel degelijk een flink aantal dagen blijven pleisteren. Onduidelijk daarbij is of het dan gaat om trouw aan het overwinteringsgebied of trouw aan het doortrekgebied.

Literatuur

Bub, H. 1995. Vogelfang und Vogelberingung Teil 3. Neue Brehm-Bücherei Bd 389. Westarp Wissenschaften Heidelberg.

Vogeltrekstation. Jaarverslagen 2000 t/m 2010 (in Op Het Vinkentouw)

Gijs van Tol, gijsvantol@yahoo.com